

TASHUVCHILARNING JAVOBGARLIGINI CHEKLASH HAQIDA BILDIRISHNOMA

Agar tashish paytida yukning yakuniy manzili yoki to'xtash joyi jo'natish mamlakatida bo'lmasa, ko'p hollarda tashuvchining yuki yo'qolishi, shikastlanishi yoki kechikishi uchun javobgarligini cheklaydigan Varshava konvensiyasi yoki Monreal Konvensiyasi qo'llanilishi mumkin. Ushbu Konvensiyalarga muvofiq, Tashuvchining javobgarligini cheklash, agar muhimroq ahamiyat ko'rsatilmagan bo'lsa 4-kichik bandda ko'rsatilgandek bo'lishi kerak.

SHARTNOMA SHARTLARI

1. Ushbu shartnomada va unda keltirilgan shartlarda:

TASHUVCHI - bu aviayukxatini yozib beruvchi aviatashuvchi hamda yuk tashuvini amalga oshiruvchi, yuk tashish bo'yicha majburiyatlarni o'z zimmasiga oluvchi yoki bunday tashish bilan bog'liq har qanday boshqa xizmatlarni taqdim etuvchi barcha tashuvchilarni anglatadi.

MAXSUS O'ZLASHTIRISH HUQUQLARI (MO'H) - Xalqaro valyuta jamg'armasi tomonidan belgilangan maxsus o'zlashtirish huquqlarini anglatadi.

VARSHAVA KONVENSIYASI yuk tashish shartnomasiga tegishli bo'lgan quyidagi hujjatlardan birini anglatadi:

1929-yil 12-oktabrda Varshavada imzolangan Xalqaro havo tashishlarga doir ayrim qoidalarni unifikatsiyalash haqida konvensiya;

1955-yil 28-sentabrda Gaagada o'zgartirishlar kiritilgan mazkur konvensiya;

Vaziyatga qarab, 1955-yil 28-sentabrda Gaagada o'zgartirishlar kiritilgan va 1-, 2- yoki 4-sonli Monreal bayonnomasini (1975) qabul qilish yo'li bilan o'zgartirishlar kiritilgan mazkur konvensiya.

MONREAL KONVENSIYASI 1999-yil 28-mayda Monrealda imzolangan Xalqaro havo transportida tashishlarga oid ba'zi qoidalarni unifikatsiyalash to'g'risidagi konvensiyani anglatadi.

2. **2.1.** Tashish Varshava konvensiyasi yoki Monreal konvensiyasida belgilangan javobgarlik qoidalariga bo'ysunadi, agar bunday tashish amaldagi Konvensiyalarda "xalqaro tashuv" belgilanganidek hisoblanmasa.

2.2. Har bir Tashuvchi tomonidan ko'rsatiladigan tashishga tegishli xizmatlar yuqorida bayon etilganlarga zid bo'lmagan darajada, quyidagilarga muvofiq amalga oshiriladi:

2.2.1. Amaldagi qonunlar va hukumat qarorlari;

2.2.2. Aviayukxatlarida bayon etilgan qoidalar, Tashuvchining tashish shartlari, qatnovlar jadvali (ushbu hujjatda ko'rsatilgan yetkazib berish va kelish vaqtlaridan tashqari) hamda ushbu shartlar

ajralmas qismi hisoblangan mazkur tashuvchining amaldagi tariflariga muvofiq va tashuvchi muntazam xizmatlar ko'rsatadigan har qanday aeroportlarda yoki yuk tashish xizmatlarini ko'rsatuvchi boshqa tashkilotlar tomonidan tekshirilishi mumkin bo'lgan va agar yuk AQShga/AQShdan tashilayotgan bo'lsa, yuk jo'natuvchi va qabul qiluvchiga tegishli so'rovnomasi bo'yicha Tashuvchining tashish shartlarining bepul nusxasini olish huquqiga ega. Tashuvchining shartlari quyidagilarni o'z ichiga oladi, lekin ular bilan cheklanmaydi:

2.2.2.1. Tashuvchining tovar, shu jumladan mo'rt va tez buziladigan tovarlar yo'qolishi, shikastlanishi yoki kechiktirilishiga oid javobgarligi chegaralari.

2.2.2.2. da'vo qo'zg'atish bo'yicha cheklovlar, shu jumladan yuk jo'natuvchilar yoki qabul qiluvchilar Tashuvchiga o'z harakatlari yoki harakatsizligi yoki uning agentlariga nisbatan da'vo qo'zg'atishi yoki sudga da'vo qilishlari mumkin bo'lgan muddati;

2.2.2.3. Tashuvchining shartnoma shartlarini o'zgartirish huquqi, agar bunday huquqlari mavjud bo'lsa;

2.2.2.4. Tashuvchining yuklarni tashishni rad etish huquqi to'g'risidagi qoidalar;

2.2.2.5. Tashuvchining xizmatlar ko'rsatishdagi kechikishlari yoki xizmatlarni ko'rsatmasligi, shu jumladan, jadvalni o'zgartirishi, boshqa tashuvchini belgilashi, havo kemasini o'zgartirishi va yo'nalishni o'zgartirishi bilan bog'liq huquqlari va cheklovlari.

3. Kelishilgan to'xtash punktlari (Tashuvchi tomonidan zarurat bo'lganda o'zgartirilishi mumkin) ushbu hujjatning old tomonida ko'rsatilgan yoki Tashuvchining jadvalida rejalashtirilgan marshrut bo'ylab to'xtash punktlari sifatida ko'rsatilgan punktlar (jo'nash va borish joyidan tashqari) hisoblanadi. Ushbu shartnoma bo'yicha bir nechta Tashuvchilar tomonidan ketma-ket amalga oshirilgan tashish yagona tashish hisoblanadi.

4. Monreal Konvensiyasi qo'llanilmaydigan tashuvni amalga oshirishda, yukning yo'qolishi, shikastlanishi yoki kechikishida har bir kilogramm uchun Tashuvchining javobgarlik chegarasi 22 SDRni tashkil etadi, agar amaldagi har qanday konvensiyada yoki Tashuvchining qoidalarida bir kilogramm uchun yuqori to'lov belgilanmagan bo'lsa.

5. **5.1.** Tashuvchi yuk jo'natuvchining uning yozma roziligisiz yuk qabul qiluvchiga kredit taqdim qilgan holatlarda yuk jo'natuvchi Tashuvchining tarifiga, tashish shartlariga va tegishli me'yorlariga, amaldagi qonun hujjatlariga, (shu jumladan Varshava Konvensiyasi va Monreal Konvensiyasini amalga oshirish to'g'risidagi

milliy qonunlarga), shuningdek, hukumatning qarorlari, farmoyishlari va talablariga muvofiq, tashish bilan bog'liq barcha yig'imlar to'lanishini kafolatlaydi.

5.2. Yukning bironta ham qismi yetkazib berilmagan taqdirda, bunday yuk uchun da'vo, hatto uning tashish narxi to'lanmagan taqdirda ham ko'rib chiqiladi.

6. **6.1.** Varshava Konvensiyasi va Monreal Konvensiyasi yuk jo'natuvchiga yuk tashish uchun yuqori qiymatni e'lon qilish va kerak bo'lganda qo'shimcha yig'imlarni to'lash orqali tashish uchun qabul qilingan yukka nisbatan javobgarlik chegaralarini oshirishga ruxsat beradi.

6.2. Varshava Konvensiyasi ham, Monreal Konvensiyasi ham qo'llanilmaydigan tashishni amalga oshirishda Tashuvchi, umumiy tashish shartlari va Tashuvchining amaldagi tariflariga muvofiq harakat qilgan holda yuk jo'natuvchiga tashish uchun yuqori qiymatni e'lon qilish va zarur hollarda qo'shimcha yig'im to'lash orqali javobgarlik chegaralarini oshirishga ruxsat beradi.

7. **7.1.** Yukning bir qismi yo'qolgan, shikastlangan yoki kechiktirilgan taqdirda, Tashuvchining javobgarligi chegaralarini belgilashda faqat yukning ushbu qismi uchun yuk joyi yoki yuk joylari og'irligi hisobga olinadi.

7.2. Boshqa qoidalardan qat'iy nazar, "xalqaro aviatashuvlar"ni amalga oshirishda (AQSh Transport kodeksida belgilanganidek) quyidagi qoidalar amal qiladi:

7.2.1. yuk yo'qolgan, shikastlangan yoki kechiktirilgan taqdirda, Tashuvchining javobgarligi chegaralarini belgilashda, bunday yukni tashish narxini aniqlashda hisobga olinadigan og'irlik hisobga olinadi; va

7.2.2. yukning bir qismi yo'qolgan, shikastlangan yoki kechiktirilgan taqdirda, 7.2.1-bandda ko'zda tutilgan yukning og'irligi, o'sha aviayukxatida ko'rsatilgan barcha yuk joylariga mutanosib ravishda taqsimlanadi, ularning qiymati yo'qolish, shikastlanish yoki kechikish natijasida bir xilda pasayadi. Bitta yuk joyidan bir yoki bir nechta tovarlar yo'qolgan yoki shikastlangan taqdirda, barcha yuk joyi og'irligi hisobga olinadi.

8. Tashuvchiga nisbatan har qanday javobgarlikni istisno qilish yoki cheklash Tashuvchining agentlari, xodimlari va vakillariga, shuningdek havo kemasi yoki uskunasi Tashuvchi tomonidan tashish uchun foydalaniladigan har qanday shaxsga, shuningdek, bu kabi shaxsning agentlari, xodimlari va vakillariga nisbatan ham amal qiladi.

9. Tashuvchi tegishli vaqt ichida tashishni amalga oshirish majburiyatini oladi. Amaldagi qonunlar, tariflar va hukumat qoidalari bilan ruxsat etilgan hollarda, Tashuvchi yuk jo'natuvchining manfaatlarini ko'zlab ogohlantirmasdan boshqa Tashuvchilar, havo kemalari yoki boshqa transport vositalaridan foydalanishi

mumkin. Yuk jo'natuvchi Tashuvchiga yo'nalishni va Tashuvchi mos deb hisoblagan barcha oraliq to'xtash joylarini tanlash, shuningdek, ushbu hujjatning old qismida ko'rsatilgan marshrutni o'zgartirish yoki ushbu yo'nalishdan chetga chiqish huquqini beradi.

- 10.** Yukni yetkazib berish uchun mas'ul shaxs tomonidan yukning hech qanday da'volarsiz qabul qilinishi yuk tashish shartnomasi shartlariga muvofiq, qoniqarli holatda yetkazib berilganligining asosiy dalili hisoblanadi.
 - 10.1.** Tovar yo'qolgan, shikastlangan yoki kechiktirilgan taqdirda, tovarlarni yetkazib berish uchun mas'ul shaxs Tashuvchiga yozma ravishda da'vo qilishi mumkin. Bunday da'vo arizasi quyidagi hollarda kiritilishi mumkin:
 - 10.1.1.** yuk shikastlanganda - zarar aniqlangandan keyin darhol yoki yuk olingan kundan boshlab 14 kundan kechiktirmay;
 - 10.1.2.** yuk kechiktirilgan taqdirda - yuk yetkazib berish uchun mas'ul shaxsning ixtiyoriga topshirilgan kundan boshlab 21 kun ichida.
 - 10.1.3.** yuk yetkazib berilmagan taqdirda - aviayukxati berilgan kundan e'tiboran 120 kun ichida yoki aviayukxati rasmiylashtirilmagan taqdirda, Tashuvchi tomonidan tashish uchun yukni qabul qilib olgan kundan boshlab 120 kun ichida.
 - 10.2.** Bunday da'vo foydalanilayotgan aviayukxatiga ega bo'lgan Tashuvchiga, shuningdek, yuk yo'qolgan, shikastlangan yoki kechiktirilgan tashishni amalga oshirayotgan birinchi yoki oxirgi Tashuvchiga nisbatan qo'llanilishi mumkin.
 - 10.3.** Agar da'vo arizasi 10.1-bandda ko'rsatilgan muddatda yozma shaklda berilmasa, Tashuvchiga nisbatan qonuniy harakatlar (sud ishi) qo'zg'atilishi mumkin emas.
 - 10.4.** Tashuvchiga nisbatan da'vo qilinishi mumkin bo'lgan zararni qoplash to'g'risidagi har qanday huquqlar, yuk belgilangan joyga yetkazilgan kundan boshlab yoki havo kemasi kelishi kerak bo'lgan kundan boshlab yoki tashuv to'xtatilgan kundan boshlab ikki yil ichida qonuniy harakatlar (sud ishi) qo'zg'atilmagan bo'lsa, o'z kuchini yo'qotadi.
- 11.** Yuk jo'natuvchi yuk olib kiriladigan yoki olib chiqiladigan mamlakat hukumatining har qanday amaldagi qonunlari va qarorlariga, shu jumladan yuklarni qadoqlash, tashish yoki yetkazib berishga oid qonunlar va qarorlariga rioya qilishi hamda bunday qonunlar va qarorlarga rioya qilish uchun talab qilinishi mumkin bo'lgan tegishli ma'lumotlarni taqdim etishi va aviayukxatlarni ilova qilishi kerak. Tashuvchi yuk jo'natuvchi oldida javobgar bo'lmaydi, yuk jo'natuvchi esa u tomondan ushbu qoidaga rioya qilmaganligi sababli Tashuvchiga yetkazilgan barcha zarar yoki xarajatlarni qoplashi shart.
- 12.** Tashuvchining agentlari, xodimlari yoki vakillarining hech biri ushbu shartnoma qoidalarini o'zgartirish yoki bekor qilishga haqli emas.